

EVALUACIJA PROGRAMA I SUSTAVA ZAJEDNICA KOJE BRINU

Dr.sc. Josipa Mihić

Evaluacija

- Vrednovanje, ocjenjivanje i procjenjivanje određene aktivnosti.
- Sustavna **primjena istraživačkih postupaka** kojima se provjeravaju **konceptija, nacrt, provedba i korisnost društvenih intervencija**.
- Proces postavljanja pitanja, rasprave i sakupljanja gledišta svih uključenih u neku aktivnost radi većeg **razumijevanja vlastitoga rada** i time njegovog **poboljšanja u budućnosti**.

Mitovi o evaluaciji

- evaluacija je suviše komplicirana
- evaluacija je važna samo onome tko financira projekt
- evaluacija troši resurse projekta i time šteti korisnicima
- evaluacija povećava opterećenost izvoditelja projekta
- evaluacija je opterećujuća za korisnike programa
- evaluacija može prikazati negativne rezultate ili voditi informacijama koje će učiniti da projekt izgleda kao da je “neuspješan i loš”

Vrijednost evaluacije

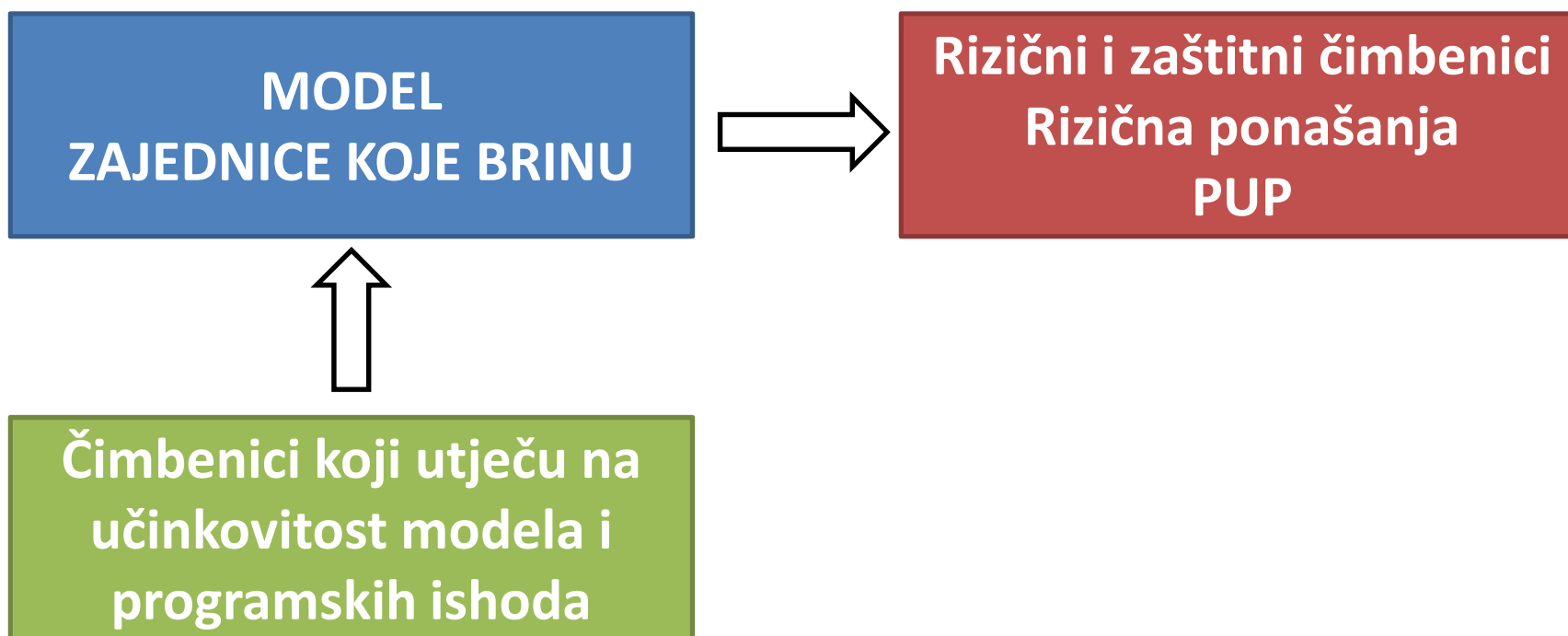
- omogućava korištenje nalaza, a ne uvjerenja
- određuje do koje mjere, kojim tempom i na koji način se ciljevi projekta ostvaruju, provjerava da li se projekt provodi kako je planirano
- naznačuje jake i slabe strane različitih dijelova projekta
- zaključuje da li je projekt u cjelini ili u svojim dijelovima, pogodan za druge korisnike
- omogućuje usporedbu kvalitete/učinkovitosti projekata
- postavlja hipoteze za buduća istraživanja

- pokazatelj je odgovornosti prema zajednici i poreznim obveznicama
- promiče stručnost osoblja kad je riječ o planiranju, izvođenju i evaluaciji preventivskog djelovanja
- promiče dobre odnose s javnošću
- koristi promociji projekta

*“Budući da nije moguće učiniti sve,
treba postojati osnova za **donošnje**
odluka o tome koje su stvari vrijedne
činjenja.”*

M. Q. Patton (1997)

Ciljevi evaluacije sustava prevencije u zajednici

Razine procesa evaluacije modela ZKB

Istraživačka i akcijska razina provedbe projekta

Evaluacija svih implementiranih
prioritetnih programa

Evaluacija modela prevencije u zajednici

Ograničenja evaluacije inicijativa utemeljenih na zajednici

- **Horizontalna kompleksnost** (intervencije unutar različitih institucija, programa i prakse)
- **Vertikalna kompleksnost** (različite ciljane grupe – pojedinac, obitelj, škola, vršnjačke grupe, zajednica – potrebna sinergija)
- **Kontekstualni problemi**
- **Fleksibilne** preventivne strategije, aktivnosti i programi
- **Široki razmjeri ishoda**
- **Nedostatak komparacije** s kontrolnom zajednicom

Provedena je evaluacija:

- **spremnosti i mobilizacije zajednice** za prevenciju (kvalitativna i kvantitativna procjena)
- **učinkovitosti koalicije za prevenciju**
- **preventivnog programa PATHS**
- **dobiti od projekta** na razinama: djece/mladih, obitelji, škole, zajednice, znanosti, ukupnih ulaganja u prevenciju u zajednici

Provedba istraživanja

- Pilot istraživanje provedeno je 2003. godine na širem lokalitetu Buja
- Glavno istraživanje provedeno je na 4 šira lokaliteta u Istarskoj županiji u proljeće 2004. godine u ovim lokalnim zajednicama:
 - Labin, Kršan, Sv. Nedjelja;
 - Pazin, Tinjan, Sv. Petar u šumi;
 - Poreč, Vrsar, Višnjan
 - Pula, Medulin, Svetivinčenat.

**DIO ISHODA PROVEDENE EVALUACIJE
MODELA ZAJEDNICE KOJE BRINU**

Samoprocjena članova Koalicije za prevenciju

SNAGE KOALICIJE:

- ekipiranost Koalicije,
- educiranost iz područja prevencije u zajednici i znanje o učinkovitim preventivnim programima,
- postavljanje prioriteta i ciljeva na temelju analize potreba zajednice

PODRUČJA KOJA JE POTREBNO RAZVIJATI:

- osnaživanje Koalicije za zastupanje prevencije na županijskoj i lokalnoj razini
- jačanje utjecaja na kreiranje socijalne politike,
- fokusiranje napora na umrežavanje sa sličnim grupama u zajednici – poticanje i održavanje suradnje,
- poticanje uključivanja građana u rad Koalicije,
- stalni trening članova Koalicije i osiguranje održivosti
- prijenos znanja i vještina stručnjacima koji rade u praksi.

Evaluacija projekta – procjena građana

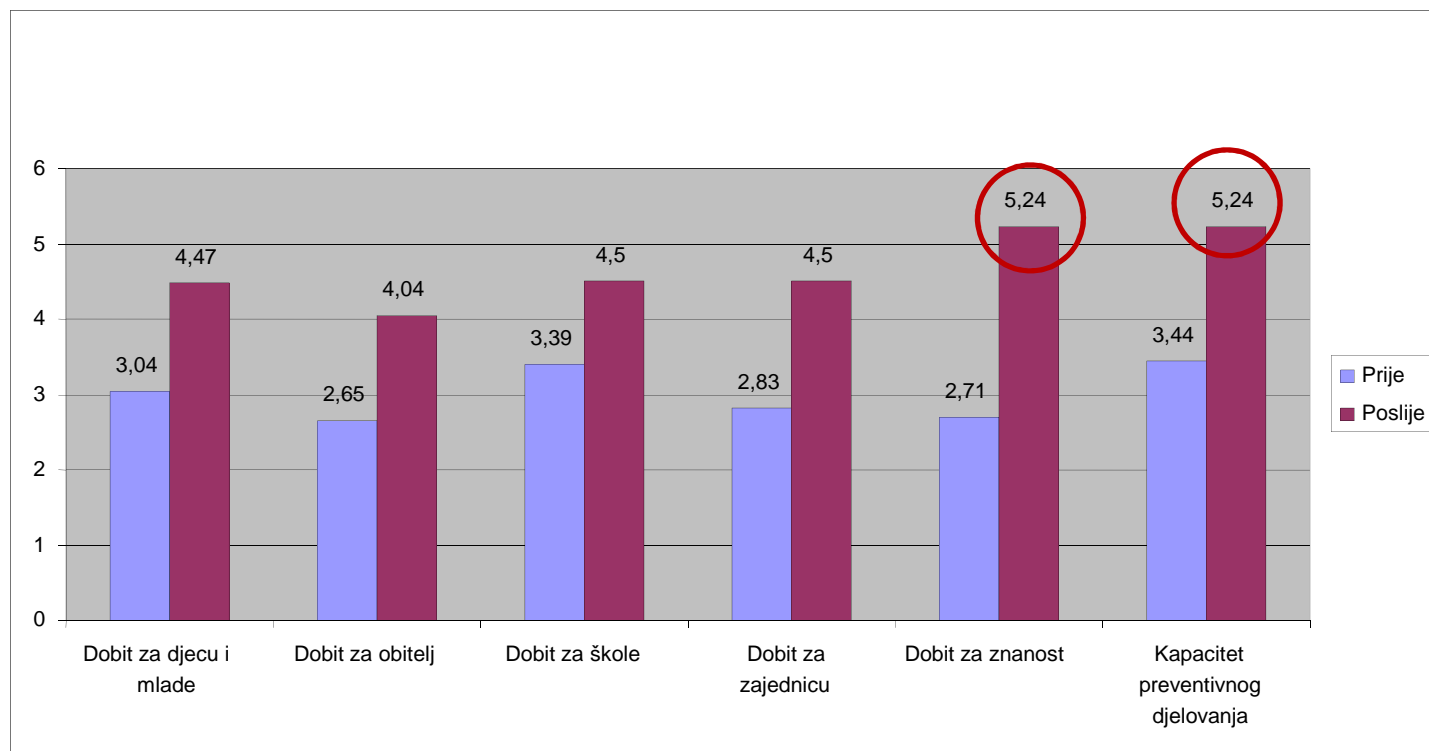
Primjećujete li pomake vezane za brigu o djeci i mladima u vašoj zajednici u posljednje tri godine?

- više aktivnosti slobodnog vremena za djecu i mlade
- stvaranje novih resursa za djecu i mlade
- škola predstavlja sve značajniji resurs za djecu i mlade, sve više edukativnih aktivnosti za djecu i roditelje, preventivne aktivnosti, tribine o problemima ovisnosti i slično
- veću zastupljenost tema o problemima mladih u medijima

Čemu to pripisujete?

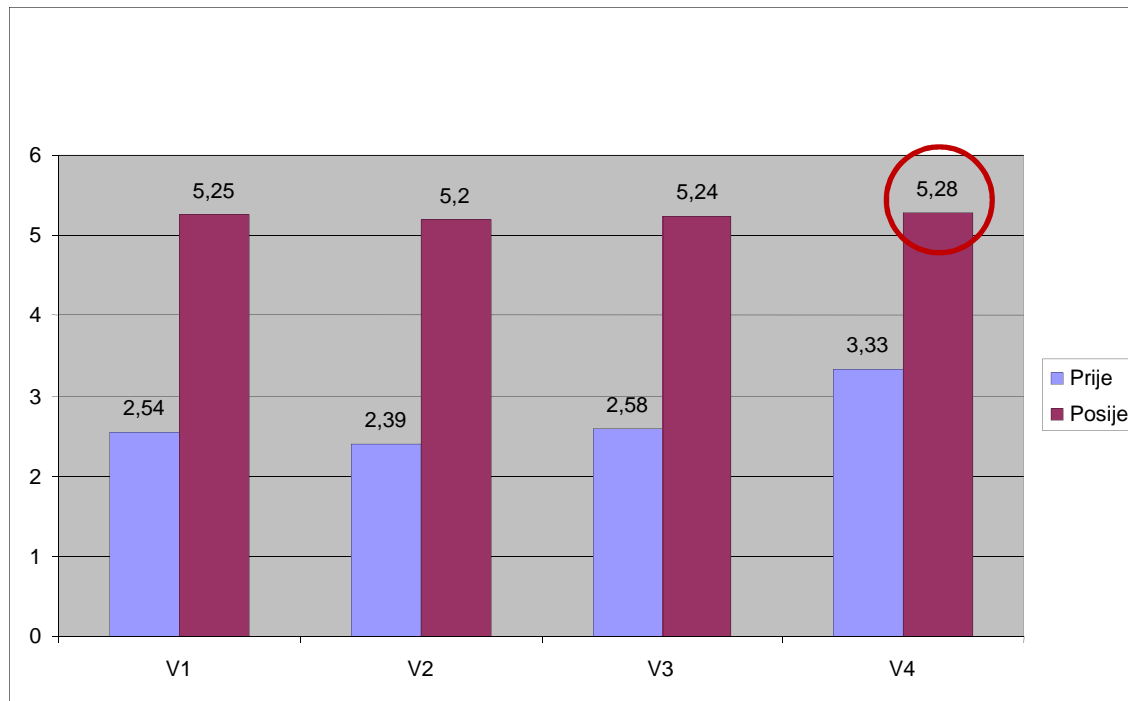
- rezultat entuzijazma i angažmana pojedinaca u lokalnim zajednicama i angažmana lokalne samouprave i donositelja odluka u zajednici

Evaluacija projekta – procjena ključnih ljudi

Procjene dobiti i realizacije ciljeva i očekivanja prije i nakon projekta ZKB

Evaluacija projekta – procjena ključnih ljudi

*Aritmetičke sredine prije i poslije –
Dobit za znanost*

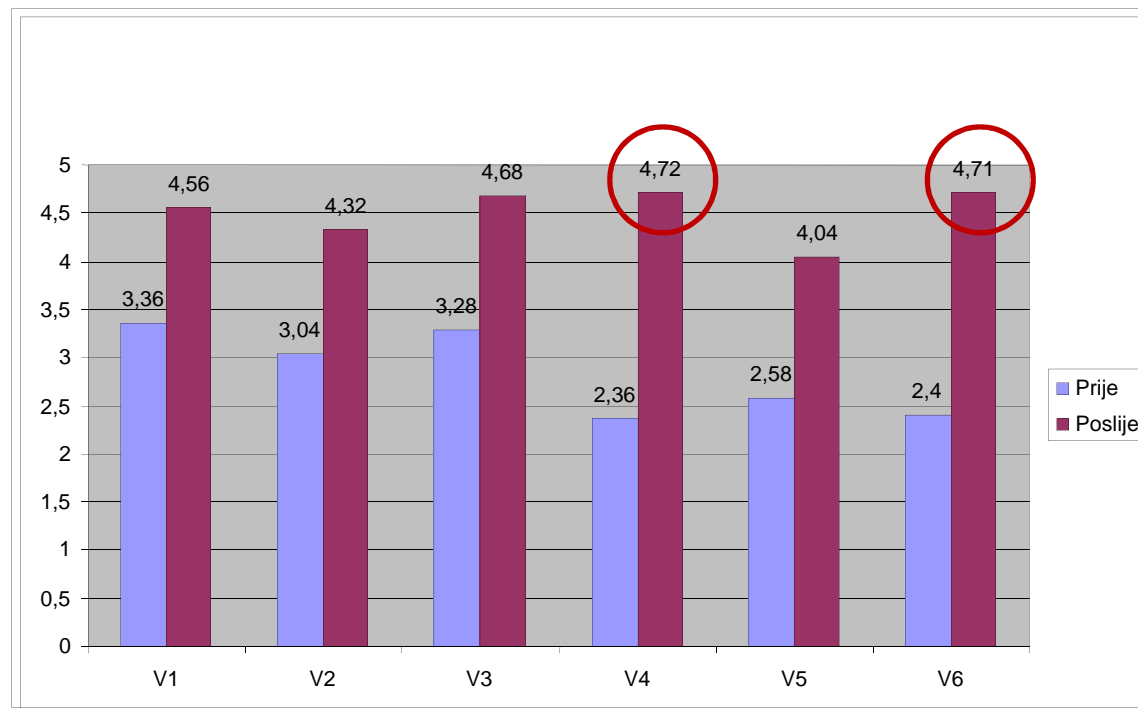
V1 – Isprobani i primijenjeni instrumenti za procjenu potreba

V2 - Postavljanje kriterija/standarda za evaluaciju/procjenu projekata, resursa

V3 - Postavljanje znanstveno utemeljenog modela prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih u zajednici

V4 - Razvoj resursa, koordinacija/razmjena informacija, uključivanje zajednice i ključnih ljudi, zastupanje prevencije.

Evaluacija projekta – procjena ključnih ljudi

*Aritmetičke sredine prije i poslije –
Dobit za zajednicu*

V1- Senzibilizacija javnosti za potrebe i dobrobit djece i mladih

V2- Jačanje volonterskih udruga građana/inicijative za dobrobit djece

V3- Djeca i mladi kao resursi/rješenja, a ne kao problem

V4 - Zajednice koje brinu kao model

V5- Načinjena strategija prevencije na razini lokalnih zajednica

V6 - Dogovorena županijska strategija/model prevencije.

Evaluacija prioritetnih programa

- Nedostatak znanstveno utemeljenih programa – teškoća u pristupu procijenjenim potrebama i prioritetima
- Provedba evaluacije **PATHS programa** – razvoj socio-emocionalnih vještina djece osnovnoškolske dobi
- Potreba za unaprjeđenjem postojećih programa i preventivnih inicijativa
- Stvaranje baze učinkovitih preventivnih programa

Iskustvo provedbe evaluacije modela ZKB

- **Kompleksnost provedbe evaluacije modela ZKB**
 - Vremensko ograničenje
 - Obuhvat svih relevantnih ispitanika - osipanje uzorka
 - Specifične potrebe i prioriteti različitih lokalnih zajednica
 - Nedostatak znanstveno-utemeljenih programa
 - Metodološki izazovi – utjecaj ostalih čimbenika u zajednici na ishode evaluacije

IZAZOVI

- Potreba za stalnim **produbljivanjem teorijskih i praktičnih znanja o evaluaciji sustava**
- Potreba za **priručnikom o evaluaciji prevencije utemeljene na zajednici**
- Potreba za **vanjskom evaluacijom modela**
- Važnost **razvoja kvalitetnih upitničkih mjera**
- Osiguravanje **znanstveno utemeljenih preventivnih programa**